

BAĞLANMA STİLLERİ VE

EVLAT EDİNİLEN ÇOCUKLARDA BAĞLANMA ÜZERİNE

I

Yazı: Sena Cebecioğlu

Bebek ile birincil bakım vereni arasında oluşan duygusal bağ, bağlanma olarak adlandırılır. Sadece insana özgü bir sistem olmayan bağlanma; yaşantımızda, davranışlarımızda ve ilişkilerimizde nasıl bir rol izleyeceğimizin temelini oluşturan faktörlerden biridir. Bebekler ebeveynleriyle kurmuş oldukları ilişkilerle şekillenen bağlanma biçimlerini genellikle yetişkin olduklarında kurmuş oldukları yakın ilişkilerde de tekrarlar. (Ainsworth, 1989). Bağlanma, bebeğin sosyal ve duygusal yaşamında önemli bir gelişmedir ve genellikle bebeğin gelişimindeki ilk altı ayda oluşur. Bebeğin; bakım verenin ve bir yabancıнын bir dizi ayrılma ve geri dönmesine maruz bırakıldığında verdiği tepkilerle oluşturulan deney ile dört bağlanma stili geliştirilmiştir. (Ainsworth ve ark., 1978)

Literatüre bağlanma üzerine büyük katkısı olan battaniye deneyi bize şunu gösterir: “Güvenli bağlanma” gösteren bebekler anne odadayken onunla sıcak ilişkiler kurar, anne odadan ayrıldığında üzüntü gösterip, anneleri odaya döndüğünde onunla tekrar etkileşim kurmaktan kaçınmazlar. Yabancıya karşı gösterdikleri tepkiler tedbirli fakat anneleri de oradaysa daha güven doludur. “Kaçınma” gösteren bebekler, annenin odada oluşuyla ve odadan ayrılmasıyla pek fazla ilgilenmez, tepki vermez. Yabancıya karşı tutumları da aynı şekilde ilgisiz ve özensizdir. “Kararsız bağlanma” gösteren bebekler ise; annenin varlığında anneye sıkıca bağlanan, etraftaki diğer şeylere karşı ilgisiz olup annesinin varlığına rağmen yabancından rahatsızlık duyarlar. Anne odadan ayrıldığında şiddetli şekilde protesto ederek, anne odaya geri döndüğünde annenin yanına gitmekten kaçınmaz ancak; bununla beraber anneye öfke göstererek karışık tepkiler verirler. Daha sonraki çalışmalarda ortaya atılan dördüncü tip

bağlanma, “Dağınık Bağlanma” ise bazı bebeklerin annenin dönüşüne nasıl tepki verecekleri konusunda emin olmadıklarını, anneleriyle fiziksel temas kurabildiklerini fakat göz temasından kaçındıklarını ve genellikle korkulu, depresif, şaşkın göründüklerini ortaya koymuştur (Ciccarelli, S. K. & White J. N. (2018).; Main ve Hesse, 1990; Main ve Solomon, 1990;).

Araştırmalarda da görüyoruz ki, bebekken evlat edinilen çocuklarda, geç yaşlarda evlat edinilen çocuklara oranla daha çok güvenli bağlanma gelişir. (Altınoğlu Dikmeer İ. & Erol N. & Gençöz T. (2014).; Van den Dries ve ark. 2009;). Bununla beraber koruyucu bakımındaki çocukların büyük çoğunluğunun biyolojik ailelerinde istismar ve/veya ihmal gibi olumsuz deneyimleri olmuştur (Greeson ve ark., 2011). Geç yaşta evlat edinilen çocukların, daha önceki yaşantılarında kurdukları bağlanma stillerini yeni yaşamlarına da taşıdıkları öne sürülmektedir (Stovall ve Dozier, 1998). Bazı araştırmalar ise, koruyucu ailedeki çocuklar ve bakım verenleri arasındaki ilişkinin, biyolojik aileleriyle kalan çocuklara ve ebeveynlerine kıyasla dağınık bağlanma ilişkisi oluşturma olasılığının daha yüksek olduğunu gösteriyor (Van den Dries ve ark., 2009). Ancak burada göz önünde bulundurmamız gereken bir önemli husus bu araştırmaların Türkiye’de yapılmadığı, yurtdışından verilerle işlendiğidir. Yazıda hedeflenen ise bağlanma çeşitlerinden bahsederek çocuğu anlamayı kolaylaştırmaktır. Burada önemli olan birlikte çalışmak, koruyucu ailenin ne olduğunu anlamak, karşılıklı anlayış ve sevginin iyileştirici gücüyle devam edebilmektir. Çünkü güvenli bağlanma stili temelde sevgiyi verebilmek işleyebilmek ve anlamlandırabilmekle oluşur.

KAYNAKÇA

Ciccarelli, S. K. & White J. N. (2018). Psychology: An Exploration. 3. Basım. Ankara.

300-301.s.

Altınoğlu Dikmeer İ. & Erol N. & Gençöz T. Evlat Edinilmiş ve Biyolojik Ebeveyniyle Yaşayan ocukların Davranışsal ve Duygusal Sorunları ve Bağlanma Düzeyleri ile Anne Babalarının ocuk Yetiştirme Stillerinin Karşılaştırmalı Olarak Deđerlendirilmesi. (2014). Türk Psikiyatri Dergisi. 25.s.

Schoemaker N.K. & Juffer F. & Rippe R. Vermeer H. Positive Parenting in Foster Care: Testing the Effectiveness of a Video-feedback Intervention Program on Foster Parents' Behavior and Attitudes. Children and Youth Services Review 110:104779. (2020).